

A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMŪVELÉSÜGYI MINISZTERIUM KIADÁSA

RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK: BR. PRÓNAY GYÖRGY DR.
HELYETTES ELNÖK: TÓTH JENŐ DR.

TAGOK:

BUDAY BARNA SZTANKOVICS JÁNOS
NÉMETH JENŐ WELLMANN OSZKÁR DR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CZVETKOVITS FERENC DR.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SUHAYDA TIBOR

SZERKESZTŐSÉG:

BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS-TÉR 11. SZ., II. 202.

II. ÉVF.

A. SZERZŐMUNKÁK.

19. SZÁM.

OLVASD EL, ŐRIZD MEG ÉS GYŪJTSD KÖNYVTÁRBA!

A GYOMOK KÁRTÉTELE ÉS AZOK IRTÁSA

ÍRTA:

GRÁBNER EMIL

M. KIR. GAZD. FŐTANÁCSOS,

AZ ORSZ. M. KIR. NÖVÉNYNEMESÍTŐ INTÉZET IGAZGATÓJA

A Földművelésügyi Minisztérium megbízása alapján
csinos kivitelű és egész vászonkötésű

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

ezen „Rádiós Gazdasági Előadások“ 1928. évben megjelent
számaihoz már kaphatók könyvkereskedésünkben. Ára közvetlen
nálunk átvéve darabonként —80 fillér, postán, keresztkötéssel 1— pengő
„Patria“ Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T., Budapest, IX., Üllői-út 25. szám.

A gyomok kártétele és azok irtása.

Írta: **Grábner Emil** m. kir. gazdasági főtanácsos,
az Országos M. Kir. Növénynevelési Intézet igazgatója.

A gazdát sokféle károsodás érheti és e károk legtöbbje olyan, hogy azt könnyebb megelőzően elhárítani, mintsem akkor leküzdeni, amidőn a kártevő elhatalmasodott. Sajnos, azonban a károk elhárítására irányuló tanácsoknak és útmutatásoknak, főképen a kisgazdák körében, nem sok követőjük van, mert amíg a kártétel nem szembeütő, azzal csak kevesen törődnek.

Különösen a káros állatok, továbbá a növényi betegségek és a növényi kártevők eredményes irtására irányuló tanácsoknak kevés a követőjük, mert a gazdák legtöbbje csak akkor törődik azokkal, ha a kártételük olyan, hogy az egész termés sikerét veszélyezteti vagy szembeütően pusztítja azt.

Ezért nagyon hálátlan feladat a gyomok kártételéről és azok irtásáról beszélni. Mindenki tudja, hogy a gyomok károsak és a termést lerontják, de: *csak az igazi jó gazdák irtják a gyomot céltudatosan.* Sajnos, az ilyen gazdák száma sokkal kevesebb, mint azoké, akik a gyomot *nem irtják rendszeresen* és akiknek termését a gyomok alaposan megzizedelik.

Hogy ez így van, arról bárki meggyőződhetik, ha tavasszal és nyáron kimegy a határba és ott a szántóföldeken, réteken, valamint a legelőkön tenyésző gyomok nagy tömegét megfigyeli. Ha nem tömegesen lépnek fel a gyomok a vetésben, akkor azokat a legtöbb gazda észre sem veszi, annál kevésbé azt, hogy: *mennyire lerontják ezek a lappangó élősködők a termését.*

Nemcsak azzal rontják le a gyomok a termést, hogy a gyomnövény a művelt növény helyett terem a vetésben, minek folytán természet-szerűen kisebb lesz a termés. Ezenfelül azzal is nagy a kártételük, hogy a terebélyesebb fejlődésű gyomnövények a szomszédságukban fejlődő művelési növénytől elvonják a táplálékot, nedvességet és napfényt. Ezzel azok termését is csökkentik.

Az említett okokon kívül sok gyomnövény különösen azért káros, mert a nagyfokú élelmességükkel nemcsak a táplálékot vonják el a termelt növénytől, hanem a vizet is, amely nélkül a növény nem veheti fel a talajból a táplálékot. *Ezzel száraz időjárás esetén a gyomok óriási mértékben lerontják a művelt növény termését.*

Azok a gazdák, akik csak kétszer-háromszor kapálják a tengeri-üket, vagy a répájukat, nem tennék ezt, hanem többször kapálnának, ha tudatára jönnének annak, hogy az ilyen kevésszer kapált vetésben nyáron át felburjánzó vadmohar és a többi gyomok, a mi száraz éghaj-

latunk alatt kat. holdankint a tengeri termését 2—3, súlyos esetekben 5—6 q-val, a répa termését pedig kat. holdankint 30—50 q-val, vagy ennél is nagyobb mennyiséggel csökkenthetik.

Ez nagyon természetes, mert száraz időjárás esetén a gyomok a föld csekély vízkészletét elszívják a termelt növénytől és azt saját táplálkozásukra használva, a levegőbe párologtatják.

Ezért csalódnak sokszor a termésükben azok a gazdák, akik csak abban bíznak, hogy a kapásnövényeik vetésállománya nem hiányos és két, esetleg három kapálás után a nyári záporokra bízzák a vetésüknek sikerét.

A kapásnövényeket addig, amíg azok levélzete a földet nem borítja — ami a gyomok további kifejlődését meggátolja — annyiszor kell kapálni, ahányszor a föld gyomossága és tömödöttsége azt szükségessé teszi. Így nemcsak a gyomokat irthatjuk eredményesen, hanem egyúttal a föld felületének porhanyításával annak vízkészletét is visszatartjuk a talajban, hogy ezt a termelt növény később, a szárazság idején táplálkozásához felhasználhassa és ennek alapján nagyobb termést szolgáltatasson.

A kapásnövények többszöri kapálása, a lókapákkal és a fogatos erővel nem rendelkező kiscgazdáknál a kerekas *tolókapákkal* könnyen lehetséges.

A kalászos gabonafélék között termő gyomok kat. holdankint 2—3 q-val is csökkenthetik a mag-, egyúttal a szalmatermést aszerint, ahogyan a művelt növény fölött elhatalmasodhatnak. Sok gazda sajnálja az aratójától az $\frac{1}{10}$ -ed, vagy az $\frac{1}{12}$ -ed részt, pedig 8—10 q. kat. holdankinti termés esetén a gazda sokkal többet ad át a gyomoknak, mint az aratásért fizetendő 80—100 kg. aratórész. Ahol a mai viszonyok között csak ennyit teremnek a kalászos gabonafélék, ott azok termelésében olyan nagy hibák vannak, hogy a gyomnövények is feltétlenül nagyobb dézsmát szednek a termésből, min a jól kezelt gazdaságokban.

Az utóbb említett gazdaságok kalászos gabonaterméséből is nagy dézsmát szednek a gyomnövények, mert bár ott kisebb számban tenyésznek és emiatt kevésbé tűnnek szembe, a dézsmát a nagyobb termésből fokozott mértékben szedhetik.

Sok esetben nemcsak amiatt károsak a gyomok, hogy a termés mennyiségét csökkentik, hanem sok gyomnövény azzal is súlyos károkat okozhat, hogy a magjuk a termés közé keveredve, annak értékét lerontja. Különösen akkor, ha abból rostálással sem sikerül eltávolítani. Ilyen szempontból művelési növény is lehet gyom. Ilyen például az, ha a tavaszi búza közé árpa keveredik.

A gyomnövények azzal is súlyos károkat okoznak, hogy gyakran azokon szaporodnak el a káros rovarok, vagy növényi betegségek. Ezek azután hirtelen ellepik a művelt növényt és súlyosan károsítják azt.

Hogy a művelt területeink, a gyomok közismert termésrontó hatása ellenére mégis gyomosak, annak oka abban rejlik, hogy a gazdák legtöbbször nem veszi figyelembe azt, hogy milyen nagy károkat okoznak a vetésében felburjánzó gyomok.

Még nagyobb mértékben oka ennek az, hogy : *ott, ahol a gyomnövények a művelt területeken, tehát nemcsak a szántóföldön, hanem a réteken és a legelőkön is felburjánzanak, azok művelése nem áll a kellő fokon, mert ahol kifogástalanul művelik a termelt növényt, ott a gyomot meg nem tűrik, helyesebben a gyom a jobb művelés folytán nem juthat érvényre.*

Amiként a jobb módban élő embereken nem maradhatnak életképesek a nyomorgó embereken élőködő tetvek, atkák és a többi élősdiék : *ugyanilyen módon pusztulnak ki a gyomnövények a jól művelt vetésben.*

Ezt a hasonlatot nemcsak azért kell használnom, mert így jobban szembeötlővé válik a művelt növény helyzete a gyomnövények hatalmas arányú kártételével szemben, hanem azért is, mert : *az egyúttal azt is kifejezi, hogy minél kevesebb gyom dézsmálja a gazda termését, annál hasznot-hajtóbb lehet annak a gazdasága.*

Ezt azonban csak úgy lehet elérni, ha valóban jól gazdálkodunk, mert a jó gazdának vetésében a gyomnövények csak kevés kárt okozhatnak.

Főképen azért, mert : *a jó gazdák a vetésforgójukat úgy állítják be, hogy a kapás- és a takarmánynövények, esetleg a szintén gyomirtó művelést igénylő olajos- és hüvelyes növények a vetésforgóban a gyomnevelő kalászos gabonafélékkel olyan arányban váltakozzanak, hogy az utóbbiak gyomosító hatása ne juthasson érvényre.*

Ezzel egyúttal meg is mondtam, hogy melyik a leghatékonyabb, egyúttal *leghasznosabb* gyomirtó eljárás, mert : *a jó vetésforgó és az ezzel kapcsolatos jó művelés egyúttal a gazdaság jó jövedelmezőségének is alapvetője.*

Mielőtt a különböző gyomirtó eljárásokat ismertetném, hangsúlyoznom kell, hogy : *a közvetlen gyomirtás, vagyis a felvetődő gyomok kapálással, gyomlálással stb. végzett közvetlen irtása mindig drágább, mint az, ha jó műveléssel megakadályozzuk a gyomok kifejlődését és elhatalmasodását.*

Így például nagyon jól tudjuk, hogy milyen sok pénzbe kerül egyes vidékeken az *acat* kibökődése, vagy a *tarack* és *vadrepce* irtása, holott megfelelő vetésforgóval és jó talajműveléssel ezeket a veszedelmes gyomokat is sikeresen ki lehet irtani.

Az eredményes gyomirtó eljárásokat a következőkben sorolhatom fel :

1. A jó vetésforgó. 2. Okszerű talajművelés. 3. Gyommagmentes vetőmag, vagyis a vetőmag tisztítása. 4. A jogasolás és a kapálás. 5. Vegyi szerekkel végzett gyomirtás. 6. Gyomlálás.

A **jó vetésforgó** nagy értékét a gyomirtás szempontjából már említettem. Ezt azzal egészíthetem ki, hogy ha a gyomirtó *kapás, olajos, hüvelyes és takarmánynövényeket* a gyomnevelő kalászos gabonafélékkel nem váltakoztatjuk megfelelő arányokban, akkor természetesen felveri a gyom a vetéseinket.

Ilyen esetben fokozott mértékben kell az okszerű talajműveléssel és a többi gyomirtó eljárásokkal a gyomnövények leküzdésén dolgoznunk.

A gazdaság jövedelmezősége és a sikeres gyomirtás szempontjából egyaránt legjobb vetésforgó a : *norfolki* négyes, amely — mint ismeretes — a következő : 1. Istállótrágyás *kapásnövény* (répa, tengeri). 2. *Tavaszi kalászos* (árpa, zab). 3. *Takarmány* (lóhere, bükköny, borsó, bab). 4. *Őszi kalászos* (búza, rozs).

Ezt a kitérő vetésforgót azonban sok gazdaság nem használja, mert ennyi kapásnövény művelésére a tőke, vagy a munkaerejük gyenge és ezért sok gazdaságban a kalászos gabonafélék vetésterülete van túlsúlyban, különösen a kiscgazdáknál. Ahol tehát a kiscgazdák *szántóföldjei nagyon gyomosak, az okozza, hogy túlnyomó részben kalászos gabonát termelnek.*

A háborús évek óta sok vidéken javult ez a helyzet, mert e vidékek kiscgazdái a fogatos kapálás felkarolásával több tengerit termelnek.

Ez lényegesen megtisztította a gabonavetéseiket a káros gyomoktól és ez, valamint a jobb művelés egyúttal a gabonaterméseiket is nagyon jelentékeny mértékben fokozta.

Ha ezt a nagyon értékes és elsősorban az érdekelt kisgazdák részére nagyon hasznos fejlődést még azzal is sikerülne kiegészíteni, hogy: *a magyar kisgazdák ne csak a belsőségeken termeljenek takarmányt, hanem nagyobb területeken állítsák be az arra alkalmas takarmánynövények termelését a külső határban is, akkor azzal ott nemcsak a gyomirtásuk tökéletesednék, hanem ezzel egyúttal a gazdaságuk jövedelmezősége is nagyon fokozódna.*

Főképen azért, mert ha a kisgazdának több a takarmánya, akkor teljesítőképesebbek lehetnek az állatai. Így például több tejet fejhet. Egyúttal több állatot tarthat és ezzel is nagyobb lesz a jövedelme, mert az többoldalú, mint akkor, ha kevés az állatja és csak a gyengén termő gabonafeleslegét, meg néhány hizósértést, esetleg borjút vihet csak piacra.

A takarmánytermeléssel megkisebbedett gabona vetésterülete ennek ellenében *többet fog teremni*, mert nemcsak gyommentesebb, hanem egyúttal termőképesebb lesz. Egyrésztől azért, mert e legtöbb takarmánynövény javítja a föld termőerejét, *de főképen azért, mert a több állat után több lesz az istállótrágyája, amivel a földjének termőerejét sikeresen fokozhatja.*

Ha a kisgazdák területein a vázolt módon nemcsak az okszerű, hanem a *belterjes* gazdálkodást is megvalósítjuk, akkor nemcsak a gyomirtás legsikeresebb módját, hanem elsősorban a nemzetünk gerincét alkotó kisgazdák, *de egyúttal az ország összes népességének anyagi jólétét valószínűsítjük meg.*

Az okszerű talajművelés szintén egyik leghatékonyabb gyomirtó eljárásunk, mert a kellő időben végzett szántások, vagy fogasolások a gyomokat a *leghatékonyabban és tömegesen irtják.*

Különösen a *tarlóhántás*, amellyel olyan *sekélyen* szántjuk alá a learatott területet, hogy nemcsak a már élő gyomok pusztulnak el a szántással, hanem a föld felületén kipergett gyommagvak, a sekély aláforgatás folytán kicsirázva, kifejlődnek és *ha megérlelésük előtt újból felszántjuk az ilyen területet, azzal tömegesen megsemmisülnek.*

Ezért bármely növény learatása után *azonnal* sekély, legfeljebb 5—8 cm. mély tarlóhántást kell végeznünk. Ezzel nemcsak a gyomok irtását végezzük a legsikeresebben, hanem azt is elérjük, hogy *a szántott porhanyó földréteg a talajban levő víz elpárolgását megakadályozza.* Így száraz időjárás esetén is lehetséges az újabb szántás, amely nélkül a tarlóhántás után kikelt gyomok magot érlelnének és így inkább szaporodnának, ahelyett, hogy irtanánk azokat.

A tarlóhántást *egy- vagy többvasú ekékkel és tárcsás boronával* egyaránt jó sikerrel végezhetjük. Különösen nyáron az a fő, hogy aratás után *azonnal* végezzük azt, amíg a learatott földben van annyi nedvesség, hogy annak felületét fel lehet törni, mert később a kiszáradt földet már nem művelhetjük.

A többi szántások gyomirtó értéke fölül a szakkönyvek elég bőszeges tájékoztatást adnak és az a fontos, hogy a *be nem vetett földön sohasem szabad megengedni azt, hogy valamely gyom magot érleljen.*

A sekély szántással kapcsolatosan megemlítem, hogy az a *tarack* (*Triticum repens*) leghatékonyabb irtási eljárása. Ha a tarackos földet lehetőleg csak 3—4 cm. mélyen, többször felszántjuk, úgyhogy ez a

szántás a tarack földfeletti részét úgyszólván lefejezze, anélkül, hogy gyökereit tovább hurcolná, *azzal a tarackot teljes sikerrel kiirthatjuk*, mert az a saját nedvében fullad meg.

Gyommentes vetőmag és a vetőmagtisztítás. Mindenki ismeri azt a bibliai mondást, hogy: „*Aki gyomot vet, gyomot arat*“, mégis nagyon sok gyomos vetőmagot vetnek.

Ha az általános fogalmak szerint jól átrostált, látszólagosan tiszta gabonavetőmagból $\frac{1}{2}$ vagy 1 kg.-ot szemenként átválogatunk, akkor láthatjuk, hogy abban a rostálás ellenére mennyi gyommag van.

A Vetőmagvizsgáló Állomások vizsgálati eredményei szomorú adatokat tárnak fel afelől, hogy mennyi gyommagot vetnek a gazdák az olyan vetőmaggal, amely *látszólagosan* tiszta.

Még több gyommagot vetnek az olyan, amelyben a gyommagvakat jelentékeny számban *látni* is lehet.

Ha valamely gabonavetőmagban, például búzában 5% gyommag van, az azt jelenti, hogy *a kat. holdankint vetett 100 kg. búzával egyúttal 5 kg. gyommagot is vetünk*. A gyakorlati termelés körében ennél sokkal gyomosabb vetőmagot is vetnek és *ezzel a gyomot a legsikeresebben szaporítják, de a termésüket egyúttal nagyon alaposan lerontják*.

Ezért a vetőmag tisztítását a legnagyobb alaposággal kell végezni. Erre a régi, rozoga rosták és triőrök nem elégségesek, mert bármilyen alaposan dolgozunk azokkal, mindig hagynak a vetőmag között gyommagot, amiről $\frac{1}{2}$ —1 kg. mag átvizsgálásával a már említett módon könnyen meggyőződhetünk.

Valóban gyommentes és egyúttal jól osztályozott, kifogástalan vetőmagot csak az újabb szerkezetű vetőmagtisztító gépekkel nyerhetünk, amelyek súly, alak, nagyság alapján kitisztítják a termelt növény magjából a gyommagvakat. *Ilyen vetőmagtisztító gépeknek minden községben épügg rendelkezésre kellene állaniok, mint ahogyan a tűzifecskendő rendelkezésre áll*. Azok beszerzése hatósági alapon vagy vetőmagtisztító szövetkezet alakításával, valamennyi kisgazda részére lehetővé teszi a gyommentes vetőmag használatát és ezzel a terméseinek megjavítását. Ezt a m. kir. Földművelésügyi Miniszter Úr, a gép bevásárlására adott anyagi támogatással is előmozdítja.

Az ilyen vetőmagtisztító gép, gyakran 15—20 kg. tisztátalanságot és gyommagot választ ki 100 kg. gabonából. Ez mutatja, hogy mennyire szemetes a termés, sok helyen a hibás művelés, valamint az alapos gyomirtás hiánya miatt.

Előadásomnak ebben a fejezetében még csak azt említem meg, hogy nemcsak a vetőmaggal, *hanem az abrakakarmánnyal is nagyon káros gyomokat vihetünk a szántóföldre*. Ez a *vadrepce* és a *repcsenretek*. Ezek az abrakakarmányt etető belterjes gazdaságok legkárosabb gyomnövényei. Ezek magja rosszul őrlött repcepegácsával jut az állatok bendőjén át a trágyával a szántóföldre és ha ott elhatalmasodnak, akkor különösen a tavaszi kalászosok termésében súlyos károkat okoznak.

Ezek ellen a legjobb védekezés az, ha nem etetünk olyan repcepegácsát, amelyben ép vadrepce- és repcsenretekmag van, vagy pedig azt addig áztatjuk, amíg ezek a magvak csirázásnak indulnak. Így az állatok bélsatornájában elveszítik az életképességüket. E nélkül elhatalmasodnak a vetésben és súlyos károkat okoznak. Az irtásuk nagyon költséges, egyúttal körülményes.

A fogasolás és a kapálás. A fogas vagy borona nagyon hatékony gyomirtó eszközünk, amely adott esetekben kapálást helyettesít. Így például a gabonafélék tavaszi fogasolásának ez a rendeltetése. Ugyanez az évelő takarmányvetések (lucerna, lóhere), továbbá a rétek és legelők őszi és tavaszi fogasolásának feladata is. Az utóbbi munkát *láncboronával* végezzük.

A kellő időben és megfelelően végzett fogasolás nemcsak gyomirtó, hanem a föld felületének porhanyításával a kapálást helyettesíti.

A fogashoz hasonló, de megfelelő viszonyok között sokkal jobb munkát végez az amerikai származású weeder (olv. vider), amelynek acélrugói a föld felületét fellazítják és az ott csirázó gyomokat elpusztítják anélkül, hogy a termelt növényt, például a kikelő tengerivetést károsítanák.

A kapálásról nagyon sokat kellene és lehetne beszélni. A gyomirtás szempontjából az a fontos, hogy minél többször kapáljunk, vagyis mindannyiszor, amikor a vetés gyomosodni kezd vagy a felülete tömődött.

Ezt nagyobb területeken csak a fogatos, vagyis *lókapákkal*, kisebb területeken a *tolókapákkal* lehet nagy költség nélkül kifogástalan módon elvégezni.

Nagy hiba az, hogy nemcsak a 10—20 holdas kisgazdák, hanem sokkal nagyobb külterjes gazdaságok, sőt uradalmak sem ismerték fel eddig annak nagy előnyét, hogy a nem drága *fogatospapákkal gyakran és olcsón megkapált répa-, burgonya-, vagy tengerivetések sokkal többet teremnek, mint akkor, ha azokat kézzel csupán csak kétszer, esetleg háromszor kapálják.*

A keveset kapált tengeri-, vagy répavetést nyáron át belepi a *vadmuhar*, gyakran még sok más gyom is. Ezek a nyári szárazságban alaposan elbánnak a terméssel, mert elszívják a művelt növénytől a nedvességet. Az igénytelen vadmohart és társait a legtöbb gazda észre sem veszi a földjén, ha látja, hogy azok a tengerijét, vagy a répáját nem nyomták el. Mégis sokkal kisebb lesz a termése, mint amilyen akkor lenne, ha ezek a gyomok nem élőködnének azon. Ezt pedig könnyen megszüntethetné, ha akkor, amikor ezek a gyomok kicsiráznak, még egy kapálást adna az ilyen vetésnek.

A vegyszerekkel végzett gyomirtással csak röviden foglalkozom, mert az a hazai viszonyaink között elég drága eljárás és jobb, ha a már ismertett gyomirtó eljárásokkal feleslegessé tesszük azt, hogy a vegyszerekkel végzett gyomirtásra szükségünk legyen.

A vadrepce irtására például nagyon hatékony eljárás az, ha azt fiatal korában kat. holdankint 4—5 hektoliter 15—20%-os *vasgálic*-oldattal bepermetezzük. Ez lepörköli a vadrepcét és a többi gyomokat, anélkül, hogy a termelt növényt — amely rendesen kalászos gabona — károsítaná. Ha csak 15 kg. vasgálicot számítunk 1 hektoliter vízre, akkor kat. holdankint 60—75 kg. vasgálicra van szükségünk. Ennek árát átlagosan 20 fillérbe számítva, 12—15 pengő a költségünk. Ezenkívül a permetezés munkaköltsége. Gyakran másodszor is permetezni kell.

Ebből a számításból láthatjuk, hogy az ilyen gyomirtás nem olcsó és azért azt csak akkor használjuk, ha más módon nem tudjuk a vetést megmenteni.

Hatékony gyomirtó a *kénsavas* oldattal végzett permetezés. A vadrepce irtására az is eredményes, ha fiatal korában kat. holdankint

60—100 kg. *mésznitrogént*, vagy 250—600 kg. *kainitot* szórunk reája. Ezeknek egyúttal trágyázó hatásuk is van.

A **gyomlálás** a szántóföldön a legdrágább gyomirtó eljárás és legjobb, ha azt a már felsorolt gyomirtó eljárásokkal feleslegessé tesszük.

Ahol rozsszalmával kötözik a búzakévéket, ott a búzavetések *rozslása* miatt kell gyomláló munkát végezni. Ilyen az *acatolás* is, amelynek költségét jó vetésforgóval és jó talajműveléssel nagyon jelentékeny mértékben lehet csökkenteni.

A gyomlálással kapcsolatosan említem meg az *arankairtást*, amelyre nagyon sok helyen nem fordítanak kellő gondot és ez az oka annak, hogy ez a kártevő olyan nagy arányokban pusztítja a lóhere- és a lucerna-vetéseinket. Legjobb irtási módja a *kiégetés* vagy a *kuskután*-permetezés.

A *rétek* és a *legelők* rendszeres fogasolásával, trágyázásával és ápolásával, egyúttal megfelelő időben végzett kaszálásával az ott tömegesen élő gyomokat sikeresen kipusztíthatjuk.

Befejezésül még egy nagyon fontos részletet említek. A repülő, vagyis *szélhordta magvú* gyomok ellen a legjobb gazda sem védekezhetik sikerrel, ha a szomszédjai nem pusztítják azt.

A mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. törvénycikk azonban megadja a lehetőséget arra, hogy ilyen esetekben a hatóságok intézkedjenek, sőt a *hanyag gazdát büntetni is lehet*. Ezért ezt kell igénybe venni, ha a repülő gyomokat nem irtja mindenki, mert csak így lehet azokat az egész határból *kipusztítani*. Természetesen arra is kellő gondot kell fordítani, hogy az utak szélén és a műveletlen területeken *felburjánzó repülő gyomokat magérlelés előtt lekaszálják*, mert például az acat gyakran ilyen módon terjed.

Végül ismétlem még azt, hogy: *a gyomot nem akkor kell irtani, amikor az a nyakunkra nőtt, hanem meg kell előzni a bajt*. A gazdának állandóan harcolnia kell a gyomok ellen és ebben a harcban *biztosan győz*, ha megfogadja az elmondott tanácsokat. *A győzelem díja az, hogy nagyobb lesz a gazda jövedelme.*

